

Савет гувернера Европске централне банке јуче је повећао кључну каматну стопу први пут након више од 11 година. Овај догађај по мишљењу стручњака означава крај периода јефтиног новца који је трајао већи део претходне деценије када су на међународном тржишту преовлађивале негативне каматне стопе.

ЕЦБ је подигла референтну каматну стопу за 0,5 процентних поена на 0,5 одсто, док је каматна стопа на кредитне олакшице сада 0,75 одсто, а на депозитне олакшице нула одсто.

Следећи састанак гувернера ЕЦБ најављен је за септембар када се очекује даље повећање камата.

За нас то значи повећање каматних стопа на кредите који су индексирани у еврима, али оно је већ почело у првој половини године. Наиме, променљива каматна стопа на

кредите који су везани за евро, а то је велика већина стамбених кредита, састоји се из европске међубанкарске каматне стопе (ЕУРИБОР) и марже пословне банке.

Пре шест месеци номинална каматна стопа је изгледала овако: маржа банке три до 3,5 одсто и шестомесечни еурибор минус 0,5 одсто.

Данас је шестомесечни еурибор достигао 0,6 одсто, што значи и да се каматна стопа на кредите повећала за више од једног процентног поена.

На примеру стамбеног кредита од 24.000 евра на 20 година то значи да се рата повећала са 132 на 145 евра, а код кредита од 48.000 са истим роком отплате рата је повећана са 265 на 291,5 евра.

За сада ова повећања нису драматична с обзиром да је девизни курс стабилан, а он је у ранијим кризама био значајан генератор раста рата у динарима, а и кредити који су везани за шестомесечни еурибор се усклађују сваких шест месеци са променом ове камате.

Верољуб Дугалић, професор на Економском факултету у Крагујевцу, истиче да је било за очекивати да ЕЦБ повећа каматну стопу, као и да је логично што су банке још раније кренуле у повећање камата.

“Неприродно је да каматне стопе буду негативне. Могло се очекивати да ће доћи до исправљања тога услед поремећаја на тржишту, инфлације и велике неизвесности”, напомиње Дугалић додајући да су централне банке конзервативне институције које споро реагују и да је нормално што су банке још раније повећале каматне стопе.

Што се нас тиче, Дугалић оцењује да ће раст камата ЕЦБ утицати на кредите индексиране у еврима, али не драматично, бар у почетку.

“Неизвесно је колико ће криза трајати, како ће се инфлација даље кретати и колико ће ЕЦБ још подизати камату. Не очекујем да ће ово повећање камата утицати на курс динара према еврџу, јер се наш курс одржава великим приливом девиза”, сматра Дугалић.

Ни за Ђорђа Ђукића, професора на Економском факултету у Београду, није изненађење повећање каматне стопе ЕЦБ осим што је тржиште очекивало у јулу повећање од 0,25 одсто, а у септембру 0,5 одсто.

“Званична инфлација у еврозони је четири пута виша од циљане и Европска централна банка озбиљно заостаје за америчким ФЕД-ом у повећању каматне стопе. Нема сумње да ће ФЕД за неколико дана повећати камату за још 0,75 одсто, као и у јуну, што је неуобичајено високо повећање, али показује одлучност ФЕД-а да се супротстави инфлацији”, напомиње Ђукић.

Ђукић: Експеримент са негативним каматама је прошлост и на видику је све већа неспособност грађана да враћају кредите

Он истиче да је разлика у монетарној политици ФЕД-а и ЕЦБ-а последица тога што је незапосленост у САД мања од четири одсто, што је скоро пуна запосленост и да се рецесија у САД очекује у 2023. док ће еврозона по свој прилици већ крајем ове године ући у рецесију.

“ЕУ ће ући у рецесију пре свега због Немачке, јер су енергенти кључна одредница и инфлације и економске активности. Савет ЕЦБ наћи ће се у маказама и неће смети јако да повећавају каматну стопу и мораће да бирају између два зла, рецесије или високе инфлације. Еврозона пати од хроничног проблема још од пре пандемије, а зато што су земље као што су Португал, Шпанија, Грчка и Италија које су чланице еврозоне стално под допингом јер се задужују по каматним стопама испод тржишних, јер Европска банка стоји иза њих. Премија ризика на њихове обвезнице је сада око 250 базних поена (2,5 одсто) изнад немачких десетогодишних обвезница”, објашњава Ђукић.

За наше људе чији дуг је везан за евро али и за оне који тек треба да се задуже Ђукић

поручује да забораве на негативни еурибор и каматне стопе које су важиле претходних седам година.

“Еурибор је изашао из негативне зоне и наставиће да иде навише. Експеримент са негативним каматама је прошлост и на видику је све већа неспособност грађана да враћају кредите. За сада је олакшавајућа околност што шестомесечни еурибор споро расте. Сви дужници у Србији и предузећа и грађани, треба да буду захвални Европској централној банци што су до сада имали овако ниске каматне стопе. То није била последица других фактора, као што је привредни раст итд, већ само политике ЕЦБ-а коју је она наравно водила због економије еврозоне. Никада више каматне стопе неће бити ниске као до сада”, закључује Ђукић.

(Данас)